

KÜRESELLEŞME VE ODA'LAR...

Birgün Gazetesi'nin Odamız Yönetim Kurulu Başkanı Emin KORAMAZ ile 24 Ekim 2004 tarihinde yaptığı "Küreselleşme ve Oda'lar" başlıklı röportajın tamamı aşağıdadır.

Birgün: 50. yılında Odanızı bize genel olarak tanıtır mısınız?

Emin Koramaz: Makina Mühendisleri Odası 18 Aralık 1954'te kurulmuş ve bugün 23 Odayı kapsayan TMMOB'nin en büyük iki Odasından biridir. 1954'te 902 olan üye sayısı, bugün Odanın 50. yılında 60.000'e yaklaşmıştır.

Odamıza Makina, Endüstri, İşletme, Uçak, Havacılık, Uzay, İmalat, Sistem, Kağıt, Makina Teknik Metot, Matbaa, Sanayi, Sistem ve Üretim Tekniği Mühendisliği öğretimi yapan üniversitelerden mezun olmuş mühendisler üye olmaktadır. Ayrıca mesleki alanlarımızla ilgili mühendislik öğrenimi gören öğrenciler de öğrenci üye statüsünde Odamıza üye olabilmekte ve Odamızın olanaklarından faydalanabilmektedirler. Bugün itibarıyla kayıtlı öğrenci üye sayısı 5.000'e yaklaşmıştır. Odamıza kayıtlı mühendislik disiplinleri ağırlıklı olarak sanayi sektörlerinde görev yapmaktadır.

Çalışmalarımızı ise iki ana ekseninde aktarabilirim.

Bunlardan birincisi, mesleğin ve meslektaşın geliştirilmesi ve korunması, mühendislik hizmetlerinin ülke ve toplum çıkarları doğrultusunda verilmesinin sağlanmasıdır. İkincisi ise mesleki bilgi birikimimizin ülkemizin kalkınması, sanayileşmesi ve demokratikleştirilmesi doğrultusunda harekete geçirilmesidir.

Birgün: Küreselleşme süreçlerinin çok yönlü etkileri olduğu biliniyor. Küreselleşme süreçlerinin özel olarak mühendislik hizmetlerine ve mesleğinize etkileri nelerdir?

Emin Koramaz: İlk olarak söylenmesi gereken, kapitalizmin başından beri küreselleşme yöneliminin mevcudiyetidir. Ancak bugünkü küreselleşme süreci kuşku yok ki, emperyalizmin dünya halkları ve emek güçleri karşısında izlediği politikalarla oldukça kapsamlı bir boyut taşımaktadır. Sosyal devletin tasfiyesi ve bu alanda yer alan bütün kamusal/ toplumsal hizmetlerin yeni ticari alanlar olarak sermaye güçlerine sınırsızca açılması söz konusudur. OECD, DTÖ, IMF, DB, GB, AB, MAI, MIGA ve Uluslararası Tahkim kanalıyla, çok yönlü bir kuşatma altında çerçeve ve ayrıntıları belirlenen ve denetlenen "uyum" yani eklemleme yasaları devreye sokulmaktadır. Böylece ücretlerin azaltılmasından esnek istihdam ve esnek üretim modellerine, kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesiyle sermayeye yeni güç ve olanaklar sunulmasına, kamu ve toplum yaşamının neo liberal politikalar eşliğinde yeniden yapılandırılmasına dek uzanan bütünsel bir sosyo-ekonomik politikalar zinciri yaşama geçirilmektedir. Bu politikalarla ülkelerin sanayi alt yapıları bitirilmekte, kaynaklar hizmet ve finans sektörlerine aktarılmaktadır.

Ülkemizde de küresel kapitalizmin dayatmalarıyla ardarda çıkarılan yasalarla devlet ülke sanayisini planlama, destekleme ve denetleme işlevlerinden tamamen arındırılmaktadır. Özelleştirilen kamu tesislerinin yanı sıra ülkemiz sanayi işletmelerinin % 97'sini oluşturan KOBİ'lerin verimli olanları tek tek çok uluslu şirketlerin eline geçmektedir. Satın alınan bu işletmelerin çoğunluğunda teknik alt yapı yenilenmemekte, AR-GE çalışmalarına yeterli kaynak aktarılmamakta, çoğu zaman üretim tesisleri kapatılarak ithalatçı konumuna getirilmektedir. Bu durum üyelerimizin bilgi, beceri ve teknik gelişme düzeyini önemli ölçüde etkilemekte, birçok

işletmede mühendis istihdamı azalmakta, reel ücretler ise giderek düşmektedir.

Ülkemizin küresel kapitalizmin dayatmalarıyla DTÖ kapsamında imzaladığı Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) ile mühendislik hizmetleri de uluslararası sermayeye yeni pazarlar olarak sunulmuştur. Mevcut durumda ve uygulanan politikalarla ülkemiz mühendislerinin gelişmiş ülkelerin mühendisleri ile rekabet edebilmesi olanaksızdır. Diğer yandan küreselleşmenin bir başka boyutu olan Avrupa Birliği'ne uyum süreci de ülkemiz mühendislerinin aleyhine işlemektedir. Gümrük Birliği sürecinde olduğu gibi AB'ye üye olma sürecinde de uyum paketleri yürürlüğe konmakta, sanayi tesisleri Avrupa'nın taşeronu olarak düşük katma değerli ürünlerle ihracata zorlanmaktadır. Teknoloji düzeyini artıracak, araştırma geliştirme çalışmalarını hızlandıracak yeni ürün veya ürün geliştirmeye dayalı bir araştırma politikası saptayacak, mühendisleri üretken ve söz sahibi kılacak bir yapılanmaya engel olunmaktadır. Teknik mevzuatımızın AB teknik mevzuatına uyumu adı altında, gerekli alt yapı oluşturulmadan mühendislik hizmetleri tek yanlı olarak AB mühendislik kuruluşlarına açılmakta, meslek uygulama alanlarımız daraltılmaktadır.

Birgün: Üyelerinizin büyük çoğunluğu sanayi alanında çalışıyor. Ülkemizin sanayileşme politikalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Emin Koramaz: Sanayileşme, aynı zamanda bir (sermaye) birikim modeline tekabül eder. 1930'ların sanayileşme hamleleri, biliyoruz ki anlamlı ancak zayıf bir hamle olarak kalmıştır. 1950'lerin ekonomisinin dış borçlara dayandırıldığı ise bilinmektedir. 1960-1980 döneminde uygulanan ithal ikameci modelde ise sanayileşme, planlama ve kalkınma ile bir şekilde bağlantılı idi. Ancak 1980 sonrasındaki ihracata dayalı model ile giderek para-finans-rant hareketlerini esas alan ekonomik politikalarla üretim-yatırım-sanayileşme zinciri koparılmıştır. Öte yandan küreselleşme sürecinin ivme kazanmasıyla birlikte emperyalist sistem içi işbölümü sonucunda ülke sanayisi, taşeron sanayi konumuna düşürülmüştür. Daha önce sözünü

ettiğim uyum/eklemlenme program ve süreçlerinin bu durum ile doğrusal bağları bulunduğunu görmek gerekiyor. Örneğin endüstri bölgeleri, doğrudan yabancı yatırımlar, yabancıların çalışma izinleri gibi yasalarla, yabancıların kendi teknik kadrolarıyla hiçbir makamdan onay ve izin almadan istediği alanda istediği yerde yatırım yapmasının, mevcut tesisleri satın almasının, ortaklık kurmasının önü açılmıştır. Yabancı yatırımlarda izin ve onay sistemi bilgilendirme sistemine dönüştürülmüştür. Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki faaliyetlerinden doğan net kârı, temettüyü, satış tazminat bedellerini yurt dışına serbestçe transfer edebilmesi sağlanmıştır. Bu politikalarla ülke sanayisi iflas etme noktasına getirilmiştir. Üyelerimizin büyük çoğunluğunun çalıştığı makina imalat sanayiinde sanayi girdilerinin % 60'ı yurtdışından gelmektedir. 1998'lerden sonra işçi başına katma değer ile ücret başına katma değer düşmüştür. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 30'lar seviyesindedir. Sektörde yüksek katma değerli malların ihracat içerisindeki payı % 5'i bile bulmamaktadır. Makina imalat sektörü içinde bile mühendisler toplam işgücünden % 1.4 oranında pay almaktadır.

Bizler çalıştığımız alanlarda çok somut olarak "sanayisizleştirme" politikalarını gözlüyor ve sonuçlarını yaşıyoruz. Yukarıda verdiğimiz birkaç rakam bile dışa bağımlılık temelinde şekillenen ve sanayileşme, planlama, kalkınma boyutları bulunmayan ekonomi politikalarının ülkemizi ne hale getirdiğini açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Sanayileşme hedefi olmayan ekonomi politikaları ithalatı artırmakta, dış borçlar ve cari açık sürekli büyümekte, birbiri ardına krizler yaşanmaktadır. Bu olumsuz durumun olumluya çevrilebilmesi için IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının güdümünde uygulanan küreselleşme politikalarından vazgeçilmelidir. Bunun yerine katılımcı bir anlayışla ulusal bilim, sanayileşme, teknoloji ve inovasyon (yenilenme) politikaları oluşturularak uygulamaya konulmalıdır. Bu amaçla üreten, sanayileşen, kalkınan, demokratik bir Türkiye için tüm ulusal kaynaklar seferber edilmelidir.